

KALATALOUSALUEEN SELVIYTYMISOPAS

Sisältö

Johdanto.....	3
Kalatalousalueen toiminnan käynnistäminen.....	3
Kalatalousalueen ensimmäinen yleiskokous.....	3
Kalatalousalueen jäsenet ja osallistuminen yleiskokoukseen.....	3
Kalatalousalueen hallitus.....	4
Hallituksen toiminta ensimmäisen yleiskokouksen jälkeen.....	4
Kalatalousalueen päätösten valituskelpoisuus ja lainvoimaisuus.....	5
Käyttö- ja hoitosuunnitelma.....	5
Viestintä.....	5
Kalatalousalueen viestintä.....	5
Ulkoisen viestintä.....	6
Sisäinen viestintä.....	6
Viestintäsuunnitelma.....	6
Viestinnän vuosikello.....	6
Viestinnän seuranta.....	6
Tietosuoja.....	6
Tietosuojavastaava.....	6
Tietosuojaperiaatteet henkilötietojen käsittelyssä.....	7
Kalastuksenvalvonta.....	7
Vastuu kalastuksenvalvonnan järjestämisestä.....	7
Kalastuksenvalvonnan suunnittelu.....	8
Valvontakoordinaattori.....	8
Sopimusoikeus.....	8
Sopimusten allekirjoittaminen.....	8
Hankinnat.....	9
Työsopimukset.....	9
Ulkoistetut toiminnot.....	9
Kalastusalueilta siirtyvät sopimukset.....	9
Taloushallinto.....	9
Esteellisyys säännökset.....	10
Kalatalousalueen toiminnan julkisuus.....	10
Kalatalouden yhteistyöryhmän toiminta.....	10

Johdanto

Tulitko valituksi kalatalousalueen hallituksen? Onneksi olkoon, pääset eturivissä osallistumaan kotiseutusi kalastuksen ohjaukseen ja kalavesien hoitoon. Tämä opas kertoo sinulle tiedot, joiden avulla selviydyt luotamustehtävästäsi kunnialla.

Kalatalousalueen ensimmäiset vuodet ovat kiireisiä. Ensimmäinen vuosi kuluu pitkälti käytännön asioiden järjestämisessä, kuten hallinnon järjestäminen, pankkiyhteyksien avaaminen ja sopimusten hallinta. Kalatalousalueen hallituksen täytyy huolehtia siitä, että valitaan kalatalousalueelle toiminnanjohtaja, toimitetaan kalatalousalueen säännöt vahvistettavaksi, tehdään vaadittavat ilmoitukset verottajalle ja käynnistetään käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen. Toinen vuosi kuluu käyttö- ja hoitosuunnitelman laatimisprosessissa, suunnitelma tulee toimittaa viranomaiselle hyväksyttäväksi vuoden 2020 loppuun mennessä.

Kalatalousalueen toiminnan käynnistäminen

Kalatalousalueen ensimmäinen yleiskokous

ELY-keskus huolehtii kalatalousalueen ensimmäisen yleiskokouksen koolle kutumisesta. Kutsutapana on ilmoitukset sanomalehdissä ja virallisessa lehdessä. Tietoa kokouksesta levitetään myös mm. yhteistyöryhmien ja kalastusalueiden kautta.

Myöhemmin kalatalousalueen yleiskokoukset kutustaan koolle hallituksen toimesta ja käytetään kutsutapana säännöissä määrättyä menetelmää.

Ensimmäisessä yleiskokouksessa valitaan kalatalousalueelle hallitus ja voidaan hyväksyä kalatalousalueen säännöt, valtuuttaa kalastuksenvalvojat ja päättää hallituksen jäsenten palkkioista. Kalatalousalueen on vuoden 2019 aikana tehtävä kokouspäätökset myös mm. talousarviosta, toimintasuunnitelmasta, tilintarkastajan valinnasta ja omistajakorvausten jaosta. Näitä asioita varten on todennäköisesti tarpeen järjestää vuoden 2019 aikana ylimääräinen yleiskokous. Ylimääräisessä yleiskokouksessa voidaan myös aloittaa käyttö- ja hoitosuunnitelman valmistelu.

Kalatalousalueen jäsenet ja osallistuminen yleiskokoukseen

Kalatalousalueen jäseniä ovat alueen kalastusoikeuden haltijat sekä valtakunnalliset kalastusalan järjestöt. Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa luettelon valtakunnallisista kalastusalan järjestöistä viideksi vuodeksi kerrallaan (kalastuslaki 23 §). Valtakunnalliset kalastusalan järjestöt ovat 23.4.2023 saakka:

- Kalatalouden Keskusliitto ry
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry
- Suomen Ammattikalastajaliitto ry
- Suomen Sisävesiammattikalastajat ry
- Suomen Kalastusopaskilta ry

Jokainen jäsen lähettää yhden edustajan kalatalousalueen yleiskokoukseen. Poikkeuksena yhden edustajan sääntöön muodostaa SVK, joka saa lähettää kaksi edustajaa. Jäsenyhteisöt (osakaskunnat ja järjestöt) päättävät omien sääntöjensä mukaisesti edustajastaan.

Osakaskuntien ja muiden vesienomistajien osalta edustajan lähettämiseen oikeuttava vesipinta-ala on vähintään 50 hehtaaria. Pienemmän vesialueen omistaja voi halutessaan liittyä yhteen muiden omistajien kanssa ja lähettää yhteisen edustajan yleiskokoukseen (kalastuslaki 25 §). Yhteenliittymä on vapaamuotoi-

nen ja siihen voi kuulua kaksi tai useampi vesialue, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on vähintään 50 hehtaaria.

Osakaskuntien ja muiden vesienomistajien edustajien äänimäärä yleiskokouksessa porrastetaan seuraavasti:

- alle 500 hehtaaria – 1 ääni
- 500 – 999 hehtaaria – 2 ääntä
- vähintään 1000 hehtaaria – 3 ääntä

On huomattava, että jäsenen edustajamäärä ei nouse hehtaarien mukana, vain edustajan käytössä oleva äänimäärä.

Edustajan on varauduttava näyttämään yleiskokouksessa valtakirjan tai muun todisteen osallistumisoikeudesta. Valtakirjan ohella vesialueen omistajien (osakaskuntien, yksityisvesien omistajien ja yhteenliittymien) osalta tarvitaan tieto vesialueen kiinteistörekisteritunnuksesta, jotta edustettavan vesialueen hehtaarimäärä ja sitä kautta määrittyvä äänimäärä voidaan todeta.

Yleiskokoukseen on hyvä tuoda mukana myös henkilöllisyystodistus.

Kalatalousalueen hallitus

Hallitus on kalatalousalueen toimeenpaneva toimielin, jonka valinta on keskeinen kalatalousalueen toiminnan käynnistymisen näkökulmasta.

Hallitukseen valitaan vähintään seitsemän jäsentä ja heidän toimikautensa on kolme vuotta. Ensimmäisinä vuosina toimikausi on osalla hallitusjäsenillä lyhyempi, koska yleiskokous valitsee vuosittain kolmanneksen hallituksen jäsenistä. Erovuoroisuus kalatalousalueen toisen ja kolmannen toimintavuoden yleiskokouksissa ratkaistaan arvalla.

Kalatalousalueen hallituksen puheenjohtajalla on yhdistyslain 36 § perusteella oikeus kirjoittaa kalatalousalueen nimi, jollei tätä oikeutta ole rajoitettu säännöissä.

Hallitusjäsenen, kuin myös toiminnanjohtajan, kannattaa huomioida, että kalastuslain 29 § velvoittaa heitä noudattamaan hallintolainsäädäntöä silloin, kun hoidetaan julkista hallintotehtävää. Tällöin heihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä ja heitä rinnastetaan myös vahingonkorvauslain näkökulmasta virkamiehiin.

Hallituksen toiminta ensimmäisen yleiskokouksen jälkeen

Kalatalousalueen yleiskokouksen valitsema hallitus voi välittömästi yleiskokouksen jälkeen järjestäytyä ja ryhtyä valmistelemaan mm. kalatalousalueen tarvitsemia välttämättömiä asioita, kuten y-tunnuksen hankkimista ja pankkitilin avaamista (jollei näitä ole jo valmiina kalastusalueen ajalta).

Merkittävämät sitoumukset on parasta jättää odottamaan siihen asti, että yleiskokouksen päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi. Esimerkiksi toiminnanjohtajan ja kalastuksenvalvojien valintaa ja sopimuksia voidaan valmistella, mutta allekirjoittaa vasta valitusajan kuluttua.

Hallituksen tehtäviin kuuluu myös mahdolliset työnantajavelvoitteet, vakuutusturvasta huolehtiminen, arvonlisäverorekisteriin liittyvät rekisteröinnit ja kalastusalueilta vastaanotettujen sopimusten haltuunotto ja niistä johtuvien velvoitteista huolehtiminen.

Siinä määrin, kuin näitä ei ole vahvistettu jo ensimmäisessä yleiskokouksessa, on hallituksen valmisteltava ehdotukset kalatalousalueen säännöiksi, talousarvioksi ja toimintasuunnitelmaksi ja kutsuttava koolle yleiskokous näitä hyväksymään.

Hallitus huolehtii myös käyttö- ja hoitosuunnitteluprosessin käynnistämisestä ja tarvittavasta viestinnästä jäsenten ja sidosryhmien kanssa.

Kalastuslain lisäksi kalatalousalueisiin sovelletaan yhdistyslain 11, 17, 20, 22, 24 §:ää, 26 §:n 2 momenttia, 27–31 §:ää, 35 §:n 2 momenttia ja 36 §:ää. Näissä säännöksissä on määräyksiä mm. jäsenluettelon pitämisestä, päätöksenteosta, vaaleista ja esteellisyydestä. Hallituksen jäsenen on syytä tutustua näihin yhdistyslain säännöksiin ja varmistaa, että käyttöön otettavat käytänteet ovat lain mukaiset.

Kalatalousalueen päätösten valituskelpoisuus ja lainvoimaisuus

Yleiskokouksen, hallituksen tai toiminnanjohtajan tekemiin päätöksiin haetaan muutosta tekemällä yleiskokoukselle oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimusmenettelyyn sovelletaan hallintolain säännöksiä. Oikaisuvaatimus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Kalatalousalueen yleiskokouksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Päätös saavuttaa lainvoiman, kun laissa säädetty muutoksenhaku-aika on kulunut umpeen eikä päätökseen ole haettu muutosta. Jos päätökseen on haettu muutosta, lainvoima saavutetaan, kun asiassa on tehty päätös, johon ei enää voida hakea muutosta.

Käyttö- ja hoitosuunnitelma

Käyttö ja hoitosuunnitelman valmistelu kannattaa aloittaa avoimella keskustelutilaisuudella, jossa alueen vesienomistajat, eri kalastajaryhmät ja muut intressiryhmät voivat ilmaista toiveensa tulevan käyttö ja hoitosuunnitelman lähtökohdista ja tavoitteista. Työn eteenpäin viemistä varten voidaan myös valita työryhmä, jossa on eri ryhmien edustajia.

Käyttö- ja hoitosuunnitelman laatimistyö voidaan tehdä omana työnä tai hankkia ulkopuolelta ostopalveluna. Osaamista käyttö- ja hoitosuunnitelmatyöhön löytyy mm. kalatalouskeskuksista tai konsulttitoimistoilta. Luonnonvarakeskuksen kalavesien hoito-opas on tärkeä apuväline suunnitelman laatimisessa ja myöhemmin suunnitelman toimeenpanossa ja seurantatietojen keräämisessä ja arvioinnissa.

Hallitus tai erikseen suunnitelman valmistelua varten valittu työryhmä seuraa suunnitelman laatimisen edistymistä. Kun suunnitelmasta on valmistunut luonnos, voidaan suunnitelma viedä kalatalousalueen yleiskokouksen hyväksyttäväksi. Tämän jälkeen suunnitelma toimitetaan ELY-keskukselle vahvistamista varten. Ennen vahvistamista suunnitelma käsitellään ELY-keskuksen apuna olevassa yhteistyöryhmässä.

Viestintä

Kalatalousalueen viestintä

Viestintä on avainasemassa kalatalousalueen tehokkaalle toiminnalle. Viestintä jaetaan perinteisesti ulkoiseen ja sisäiseen viestintään. Ulkoisella viestinnällä kerrotaan sidosryhmille kalatalousalueen toiminnasta ja sisäisellä viestinnällä varmistetaan yhteistyön sujuminen hallituksen, toiminnanjohtajan, yleiskokouk-

sen, kalastuksentralvojen ja kalatalousalueen muiden toimitsijoiden välillä. Viestintä lisää kalatalousalueen näkyvyyttä sekä luo kuvan uskottavasta ja toimivasta kalatalousalueesta.

Ulkoisen viestintä

Päävastuu ulkoisesta viestinnästä on kalatalousalueen hallituksella ja kalatalousalueen toiminnanjohtajalla. Kalatalousalueella voi lisäksi olla nimetty viestintävastaava. Kalastuksentralvonnan viestinnässä kalastuksentralvontakoordinaattorilla on keskeinen asema.

Sisäinen viestintä

Päävastuu sisäisestä viestinnästä on kalatalousalueen hallituksella ja toiminnanjohtajalla sekä kalastuksentralvontakoordinaattorilla.

Viestintäsuunnitelma

Suosittellemme, että kalatalousalue laatii viestintäsuunnitelman osaksi toimintasuunnitelmaansa. Suunnitelmassa tunnistetaan viestinnän kohderyhmät, tiedottamistarpeet ja viestintäkanavat. Kalatalouden Keskusliitto on laatinut viestintäsuunnitelman mallin, joka löytyy osoitteesta ahven.net.

Viestinnän kohderyhmät on hyvä jakaa sisäisen ja ulkoisen viestinnän mukaisesti. Tärkeitä sisäisen viestinnän kohderyhmiä ovat mm. kalatalousalueen jäsenet, yleiskokous, hallitus ja kalastuksentralvojat. Ulkoisen viestinnän kohderyhmiä ovat mm. osakaskunnat ja muut vesialueiden omistajat, kalastajat, tiedotusvälineet ja viranomaiset. Tiedottamistarpeet poikkeavat sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä. Sisäisessä viestinnässä on tarvetta tiedottaa mm. hallinnollisista asioista, kun ulkoinen viestintä kohdistuu esimerkiksi kalastussäädöksiin ja kalastuslupa-asioihin.

Kalatalousalueella voi olla käytössään useita viestintäkanavia. Omat nettisivut ovat viestinnän peruskivi jonka ohella sosiaalisessa mediassa voidaan toimia kalatalousalueen facebook-sivujen kautta. Muita viestintäkanavia ovat esimerkiksi lehdistötiedotteet, esitteet ja ilmoitukset.

Viestinnän vuosikello

Viestintäsuunnitelmaa tarkennetaan viestinnän vuosikellolla. Vuosikelloon kirjataan vuoden viestintäaika-
taulu, sovitaan vastuutahoista ja viestintäkanavista sekä seurataan viestinnän vaikuttavuutta. Kalatalouden Keskusliitto on laatinut viestinnän vuosikellon mallin, joka löytyy osoitteesta ahven.net.

Viestinnän seuranta

Viestinnän seuranta on oleellinen osa tehokasta ja suunnitelmallista viestintää. Yhteenveto viestinnästä saadaan vuosikellosta ja esitellään kalatalousalueen vuosikertomuksessa. Yhteenveto kertoo seuraavan vuoden tiedottamistarpeista. Mikä toimii, mikä ei ja mistä pitäisi tiedottaa tehokkaammin?

Tietosuoja

Tietosuojavastaava

Koska kalatalousalue on julkishallinnon elin, sen on tietosuoja-asetuksen mukaan nimitettävä tietosuojavastaava. Tietosuojavastaava voi toimia työsuhteessa tai palvelusopimuksen nojalla ja sama henkilö voi

toimia useamman kalatalousalueen tietosuojavastaavana. Tietosuojavastaavan yhteystiedot on julkaistava ja ilmoitettava valvontaviranomaiselle.

Tietosuojavastaava toimii yhteyshenkilönä kalatalousalueiden henkilörekisteriin liittyvissä asioissa. Hänellä on oltava pääsy henkilötietoihin ja niiden käsittelytoimiin. Rekisterinpitäjän on mm. resursseja antamalla tuettava tietosuojavastaavaa tämän laillisten tehtävien suorittamisessa.

Rekisteröidyt voivat ottaa yhteyttä tietosuojavastaavaan asioissa, jotka liittyvät heidän henkilötietojensa käsittelyyn ja tietosuoja-asetukseen perustuvien oikeuksiensa käyttöön. Tietosuojavastaava sitoo hänen tehtäviensä suorittamista koskeva salassapitovelvollisuus.

Tietosuojavastaavan tehtäviin kuuluu antaa rekisterinpitäjälle tietoja ja neuvoja lainmukaiseen henkilötietojen käsittelyyn, seurata, että noudatetaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä ja huolehtia siitä, että menettelyt, vastuunjaot ja henkilöstön osaaminen ovat riittäviä. Tietosuojavastaava tekee yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa ja toimii valvontaviranomaisen yhteyshenkilönä.

Tietosuojaperiaatteet henkilötietojen käsittelyssä

Tietosuojalainsäädännön mukaisia periaatteita on noudatettava kaikessa henkilötietojen käsittelyssä. Periaatteet ohjaavat rekisterinpitäjää käsittelemään henkilötietoja rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia kunnioittavalla tavalla.

Periaatteet ovat:

- Käsittelyn lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys: Rekisteröityjen oikeudet toteutuvat ja rekisteröidyt ovat tästä tietoisia.
- Käyttötarkoitussidonnaisuus: Tietoja käytetään vain niille määritettyyn käyttötarkoitukseen.
- Tietojen minimointi: Älä kerää tai säilytä muita henkilötietoja, kuin tarvitset.
- Tietojen täsmällisyys: Huolehdi, että rekisterissä olevat tiedot ovat oikein ja ajan tasalla.
- Tietojen säilytyksen rajoittaminen: Hävitä tiedot sen jälkeen, kun et enää niitä tarvitse tai lainmukainen säilytysaika on loppunut. Säilytysaikaan voi vaikuttaa myös mm. kirjanpitolaki tai tukiin liittyvät ehdot.
- Tietojen eheys ja luottamuksellisuus: Tietoihin pääsee käsiksi vain sellaiset henkilöt, joiden tehtäviin henkilötietojen käsittely liittyy.
- Rekisterinpitäjän osoitusvelvollisuus: Selvitä, miten periaatteet käytännössä toteutuvat omassa toiminnassa. Tietosuojaan liittyvät menettelytavat on syytä dokumentoida, jotta voidaan osoittaa, että tietosuojasäännökset on organisaatiossa noudatettu.

Kalastuksentralvonta

Vastuu kalastuksentralvonnan järjestämisestä

Kalastuslain mukaan kalatalousalue on velvollinen järjestämään kalastuksentralvontaa. Lisäksi vesialueiden omistajat ovat oikeutettuja asettamaan valvojia omille vesialueilleen. Osakaskuntien aktiivisuus valvonnan järjestäjänä vaihtelee alueittain. Jos alueella on myös muiden, kuin kalatalousalueiden valtuuttamia kalastuksentralvoja, kannattaa kalatalousalueen muodostaa näiden välille verkoston, jonka avulla valvonta voidaan suunnata tehokkaalla tavalla ja vaihtaa kokemuksia valvojien kesken.

Valvottavat säännöt koskevat muun muassa kalastuksessa käytettäviä pyydyksiä, pyydysten merkitsemistä, pyyntialueita, pyyntiaikoja, pyyntimittoja ja saalismääriä. Valvonnalla varmistetaan myös, että kalastajat hoitavat lupa-asiansa ja -maksunsa asianmukaisesti.

Viranomaisista Metsähallitus, poliisi ja rajavartiolaitos kuuluu merkittävimpiin yhteistyökumppaneihin kalastuksenvalvonnan toimeenpanossa. ELY-keskus ja Maa- ja metsätalousministeriö ohjeistavat ja valvovat kalastuksenvalvontaa.

Kalastuksenvalvonnan suunnittelu

Kalatalousalueen on hyvä laatia valvonnasta suunnitelma. Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvonnan päämäärä ja tavoitteet, valvottavat säännökset ja määräykset, valvonnan painopisteet, mahdolliset erityisen haastavat alueet, käytössä olevat henkilö- ja kalustoresurssit, valvonnan toimintatavat, vastuunjaot, yhteistyökumppanit ja toiminnan rahoitus. Lisäksi kuvataan menetelmät ja mittarit, joiden avulla seurataan tavoitteiden toteutumista. Jos tulokset eivät vastaa odotuksia, muutetaan tavoitteita tai toimenpiteitä. Valvontasuunnitelman pääpiirteet sisällytetään käyttö- ja hoitosuunnitelmaan.

Valvontasuunnitelman avulla pyritään ennakoimaan mahdollisia ongelmatilanteita. esimerkiksi säädös- muutokset voivat aiheuttaa tehostetun valvonnan tarvetta. Suunnitelmassa pohditaan myös valvonnan riittävyttä ja miten erityisesti sesonkiaikojen valvonta pysytään järjestämään.

Varsinaisen valvonnan lisäksi valvojille voidaan antaa tehtäväksi kalastustiedon keruuta. Kun vesillä liikkuu säännöllisesti, on parhaat mahdollisuudet havaita, jos esimerkiksi kalastuksen rakenteessa, määrässä tai pyyntialueissa tapahtuu muutoksia, joiden syitä ja vaikutuksia on tarpeen selvittää.

Valvonnan tehokkuus riippuu ennen kaikkea resursseista – valvojien lukumäärästä, valvontaan käytettävästä ajasta, valvonnan rahoituksesta ja yhteistyön kautta saatavasta tuesta.

Kalatalousalue voi hoitaa kalastuksenvalvonnan itse tai teettää sen ostopalveluna. Toimivien kokonaisuus saattaa syntyä näiden vaihtoehtojen yhdistelmällä, jos siihen on rahoituksen puolesta mahdollisuus.

Kalastuksenvalvojan raportointi on muutenkin ensisijaisen tärkeä, jotta kalatalousalue pystyy täyttämään velvollisuutensa kalastuslain näkökulmasta. Valvojien kanssa on sovittava kirjallisesti paitsi valvonnan suorittamisen määrästä, tavoista ja korvauksista, myös raporttien sisällöstä ja raportointitiheydestä. Nämä toimeksiantajalle toimitettavat raportit eivät korvaa kalastuksenvalvojan velvollisuutta tehdä tapahtumailmoituksia ELY-keskukselle. Tämä asia kannattaa tehdä selväksi kalatalousalueen ja kalastuksenvalvojan välisessä sopimuksessa.

Valvontakoordinaattori

Valvonnan tehokkaan kohdentamisen ja kalastuksenvalvojen työpanosten yhteensovittamisen kautta voidaan merkittävästi parantaa kalastuksenvalvonnan laatua ja kattavuutta. Kalatalousalueen ollessa vastuussa kalastuksenvalvonnan järjestämisestä, on luontevaa, että yksi kalatalousalueen valtuuttamista kalastuksenvalvojista nimitetään koordinaattoriksi, jonka tehtävän on yhteydenpito muihin kalatalousalueen ja osakaskunnan valtuuttamiin kalastuksenvalvojiin. Yhteisvalvonnoilla, tiedonvaihdolla ja yhteisten tapaamisten tai koulutustilaisuuksien kautta valvojien ammattitaito kehittyy ja voidaan kehittää toimivampia menetelmiä. Lisäksi koordinaattorin tehtäviin voi kuulua yhteistyökuvioiden kehittäminen poliisin ja ELY-keskuksen kanssa.

Sopimusoikeus

Sopimusten allekirjoittaminen

Kalatalousaluetta edustaa hallituksen puheenjohtaja tai toiminnanjohtaja tai muu säännöissä määrätty henkilö. Nämä henkilöt ovat oikeutettuja allekirjoittamaan sopimuksia niin, että sopimus sitoo kalatalousaluetta. Sopimusten on oltava yleiskokouksen tai hallituksen päätöksen mukaisia, toisin sanoen nimenkirjoitusoikeus ei tarkoita päätöksentekovaltaa. Nimenkirjoittaja allekirjoittaa vain sellaisia sitoumuksia, joihin kalatalousalue on laillisella tavalla päättänyt sitoutua.

Hankinnat

Hankintalakia sovelletaan hankintoihin, jotka ovat arvoltaan yli 60 000 euroa. Hankinta voi koskea tavarain tai palvelun hankintaa. Jollei hankinnan arvo ylitä raja-arvon, on hankinta toteutettava tavalla, joka toteuttaa yleisiä hyvän hallinnon periaatteita, joihin kuuluu mm. tasapuolisen kohtelun vaatimus. Pieniä hankintoja ei kuitenkaan tarvitse kilpailuttaa vaan voidaan tehdä suora hankintana toimittajalta, joka tarjoaa tarvittavan tavarain tai palvelun kohtuulliseen hintaan.

Työsopimukset

Työsopimuslaki sovelletaan, jos kalatalousalueella on palkattua henkilökuntaa. Esimerkiksi toiminnanjohtaja voi olla työsopimuksella palkattu henkilö, mutta toiminnanjohtajan palveluksen voi ostaa myös yrityksestä, jolloin työsopimuslakia ei sovelleta.

Työsopimuslain soveltaminen riippuu sopimuksen ulkoisista piirteistä, ei sopimukseen kirjatusta otsikosta. Työsopimuksen tunnusmerkkeihin kuuluu työn tekeminen työnantajan lukuun ja työnantajan johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan.

Ulkoistetut toiminnot

Muun muassa kalastuksenvalvonnasta on tavanomaista sopia tavalla, joka jättää valvojalle vapautta päättää työn tekemisen tavasta, ajankohdasta ja työvälineistä. Siinä tapauksessa kalastuksenvalvojan toimeksiantosopimus ei ole työsopimus.

Taloushallintopalveluja on myös yleistä hankkia ulkopuolelta käyttämällä tilitoimistoa. Tilitoimiston käyttö on suositeltavaa jollei kalatalousalueen toiminnanjohtajalla ole riittävää osaamista taloushallinnon alalla.

Kalastusalueilta siirtyvät sopimukset

Kalastuslain siirtymäsäännösten (131 §) mukaan kalatalousalue on velvollinen vastaanottamaan kalastusalueelta siirtyviä oikeuksia, sopimuksia, sitoumuksia ja velvoitteita. Tämä ”perintö” tulee mahdollisimman pian käydä läpi ja huolehtia velvoitteiden täyttämisestä. Siirtyviä sopimuksia voi olla esimerkiksi yhtenäislupien kalastusoikeuksiin ja lupien myyntiin liittyvät sopimukset. Siirtyviä velvoitteita voi liittyä esimerkiksi ELY-keskuksen myöntämiin erityisavustuksiin tai muihin monivuotisiin hankkeisiin.

Taloushallinto

Toiminnanjohtaja on kalastuslain 28 § mukaan vastuussa siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Kalastuslain mukaan kalatalousalueet ovat julkisoikeudellisia yhdistyksiä. Kalatalousalueen tilikausi on kalenterivuosi. Kalatalousalueen on vuosittain luovutettava kertomus toiminnastaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Kertomuksen tulee sisältää tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen, arvio tulevasta kehityksestä sekä selvitys käyttö- ja hoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta (Kalastuslaki 379/2015, 31 §).

Kalatalousalueen kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpito-lakia. Kalatalousalue on velvollinen vuosittain toimittamaan tilintarkastuksen. Tilintarkastukseen sovelletaan tilintarkastuslakia. Kalatalousalueen toiminnanjohtaja vastaa siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty (Kalastuslaki 28 §)

Kalastuslain mukaan kalatalousalueen kirjanpitovelvollisuuteen, kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan kirjanpitolakia. Kalatalousalue luokituu kirjanpitolain 1 luvun 4a §:n mukaiseksi mikroyritykseksi joiden tuloslaskelma- ja tasekaavoista sekä liitetiedostoina esitettävistä seikoista on säädetty Valtioneuvoston asetuksella pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista (1753/2015).

Arvonlisäverovelvollisten kalatalousalueiden on käytännössä laadittava kirjanpito kuukausittain, sillä oma-aloitteisten verojen eräpäivä on kuukauden 12. päivä. Jos eräpäivä on lauantai tai pyhäpäivä, eräpäivä siirtyy seuraavaksi arkipäiväksi.

Viranomaisten myöntämien avustusten käyttöä ja valvontaa ohjaavat valtionavustuslaki ja avustusta myöntäneen viranomaisen antamat lisäohjeet. Kalatalousalueen on järjestettävä kirjanpitoon niin, että päätösehtojen noudattaminen on todennettavissa kirjanpidon raporttien perusteella.

Omistajakorvaukset ovat kalatalousalueelle läpikulkuerä, joka jaetaan vesialueiden omistajille. Tästä poikkeuksen tekee alle 50 euron arvoiset korvaukset, jotka jäävät kalatalousalueelle. Lisäksi vanhentuneet erät, eli joiden vastaanottajan yhteystietoja ei ole saatu kalastuslaissa säädetyn vanhentumisajan sisällä, siirtyvät kalatalousalueen käyttöön.

Kalatalousalueen toiminnanjohtajan ja hallitusjäsenien on syytä tutustua Kalatalousalueiden taloushallintosuositukseen, jotka ovat ladattavissa ahven.net sivustolta.

Esteellisyysäännökset

Kalatalousalueen toiminnassa sovelletaan hallintolain mukaisia esteellisyysääntöjä. Tämä tarkoittaa, ettei esimerkiksi hallituksen jäsen tai toiminnanjohtaja saa osallistua sellaisen päätöksen tekemiseen, jossa hän itse tai hänelle läheinen henkilö on asianosainen tai päätöksestä voi aiheutua erityistä hyötyä tai haittaa hänelle tai hänen läheiselleen.

Kalatalousalueen toiminnan julkisuus

Kalatalousalueen toiminnassa sovelletaan lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (Julkisuuslaki). Tämä tarkoittaa, että kalatalousalueen hallintotehtäviin liittyvät asiakirjat ovat lähtökohtaisesti julkisia, ellei niihin liity erityinen julkisuuslaissa säädetty salassapitoperuste. Esimerkiksi yleiskokousten pöytäkir-

jat ja käyttö- ja hoitosuunnitelmaan liittyvät asiakirjat ovat julkisia, mikä tarkoittaa, että ne on annettava pyynnöstä nähtäväksi.

Kalatalouden yhteistyöryhmän toiminta

ELY-keskukset asettavat toimialueelleen viideksi vuodeksi kerrallaan kalatalouden yhteistyöryhmiä avustamaan alueen kalatalousasioiden hoitamisessa, näkemysten yhteensovittamisessa sekä tutkimustiedon hyödyntämisessä. Yhteistyöryhmä koostuu kalatalousalueiden, kalatalous- ja ympäristöjärjestöjen, tutkimuksen, hallinnon, maakuntien liittojen sekä saamelaisten kotiseutualueella Saamelaiskäräjien edustajista.

Eräs yhteistyöryhmien keskeisistä tehtävistä kuuluu kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien arvioiminen ja yhteensovittaminen. Lisäksi se voi tehdä esityksiä ja aloitteita kalastuksen järjestämisestä ja kalakantojen hoidosta.